

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Den 1969 / April 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)..... Πόρος.....
(παλαιότερον ὄνομα: Γκουνεβίμ...), Ἐπαρχίας
Νομοῦ Γρεβενῶν.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος
Ανδρέας Μαλιέζης ἐπάγγελμα Διδας.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Πόρος - Γρεβενῶν.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον..... πέντε ἔτος (1).....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Μιχαήλ Ζολιάδης.....

.....
ἡλικία... 50.... γραμματικαὶ γνώσεις..... ἐν ἡλικίᾳ.....

..... τόπος καταγωγῆς
..... Πόρος - Γρεβενῶν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; Ἡμεραινὰ ἐξ 11.000 στρεμ. διὰ βοσκήν καὶ πεδινὰ ἐξ 2.400 στρεμ. διὰ καλλιέργειαν.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; Ὑπῆρχον χωρισταί.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Ἀνήκον εἰς φυσικὰ πρόσωπα (εἰς χωρικοὺς).....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Ναί.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

...*ἀσχολοῦνται μὲ ἐνὶν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν*.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;*Ναί*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

...*Δεν ὑπάρχον. εἰς ἐὶν ἐν ἁγίῳ τόπον*.....

...*ὁβιφλίμα*.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι· ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον· ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

...*Οἱ χωρικοὶ καὶ γέροντες μόνον. 24 κε. 1-2 =*

...*24. 200*.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

...*οχι*.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραματευτάδες (ἐμπόροι) κλπ. ;

...*οχι*.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

.....² ἐλιπαίνοντο μὲ ζωικὴν κόπρον βοῶν.
καὶ αἰγοπροβάτων.....
.....

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ...² μερικὴ χρονία... ἐγένετο τὸ 1937.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;

.....² Ἀπὸ τὸ 1945.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ...² ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ μονόφτερο.....

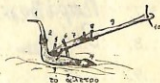
.....² ἐπὶ τοῦ κατόικο ἀπὸ τῶν Γεωργίων - Βόλος.....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;)² Ἀπὸ τὸ 1950.....

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ² Ἀπὸ τὸ 1956.....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχυῶν (δεματιῶν).....
5) Μηχανή ἀλωνισμού *Ἀπὸ τοῦ 1956*
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον
Ὁ κατασκευάσας εἰς ἑλβετοὺς κατὰ τοὺς
.....
.....
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα :

- 3) Ἰχθυογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

..... Ἡ ἐ.ο. μειᾶς μορφῆς

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

Ἡ μεινυμένη

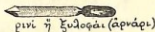
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

ἢ ἐκ ξύλου.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)

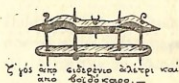
ἔκκελῆρι, πριόνι, ἀρίδι, ξυλοφαί, ἀρνάρι.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἥμιονος, ὄνος. Συνήθως βόες.

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; Ἐχρησιμοποιοῦντο δύο.

9) Διὰ τὸ ζεугάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... Ναί.

Π

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

Ζεύλες, λουριά, λούρα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ἔχον ὅχημα ἑ.κ.ι.μ.μ.μ. (μαμ. λ.α.α.)

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).
Ἐλέγχετο μὴ λούρει καὶ προσδένετο τὸ ἄροτρον.

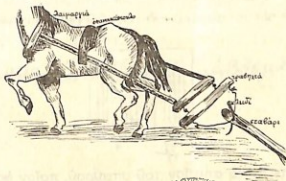
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; —

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

.....

.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

.....ὡργωνε ὁ ἰδιοκτήτης ἢ βοσκὴ καὶ τῶν
.....ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

.....ὁ ζυγὸς προσδένετο μετ' τοῦ κοιλιοῦ εἰς τὸ
.....ἄροτρον.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

.....τὸ ἄροτρον προσδένετο μετ' τοῦ συρτάρι διὰ
.....τῆς μεταχειρίδος.....

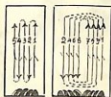
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μετ' σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

.....μετ' σχοινί προσδεσμένον εἰς τὰ κέρατα
.....τῶν ζῶων.....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

...? ὁργώνετο μὲ ἐξοδσίας αὐλακὰς

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριές, ντάμες, σιασιές, μεσδραδες κ.λ.π.);

...? ἐγίνετο μὲ σποριές

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); με αὐλακιάν;

Μὲ βάρνικα ἢ πονάκια ἢ θονάκια δύο ξύλων.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον;

...ἐκ ἐκνήμησης καὶ ἡμῶς

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

...Διανοίξις αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

..... *ἐξ ὅλα καὶ ὀργώματα*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

..... *π. ὀργώματα, διβόλισμα (διάβασμα), βαρέα...*

.....

.....

.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀποστήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

..... *π. ὀργώματα, διβόλισμα (διβόλισμα) καὶ β. πο-*
ταρὰ καὶ γάλα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

..... *ἓνα χρόνο δι' ἐναλλαγῆς β. ποταρὰ β. ἔβου καὶ ἀραβοσίτου.*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *ἐκ τῆς ὁδοῦ δύο ὀργώματα (φθινόπωρον).* ..

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

..... *τὸ ἐχρησιμοποιεῖται τὸ δισάκι (τραυβάς).*

.....
β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρν, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

... Μὲ τὸ ἀξιάλι. δηλαδὴ ζυγίον ράβδον εἰς τὸ ἐν ἄκρον, πρὸς δὲ τοῦ, ἔχει τοποθετηθῇ βραχὺ καὶ εἰς τὸ ἄλλο. τριγωνικὸν βίδεον

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

..... Μόνον σβάρνισμα

3) Ἡ σκαφὴ-μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδαν, τσαπλὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων.)

2. Ἐξίνετο μὲ τὸ ἀλί

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ καὶ αἱ, τὸ τσάρι
τὸ βρεμάνι, τὸ μπάρι, τὸ δινέρι

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

τὸν βοῦν, τὸν ἀμείλιον, τὸν ἀμειλίον, τὸν ἀμειλίον, τὸν ἀμειλίον

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους

Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ καὶ αἱ, τὸ τσάρι, τὸ δινέρι

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ καὶ αἱ, τὸ τσάρι, τὸ δινέρι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ καὶ αἱ, τὸ τσάρι, τὸ δινέρι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι, τὸ μπάρι, τὸ βρεμάνι

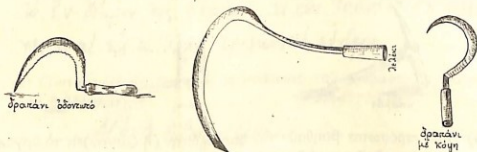
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α'. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

ἔθερίζοντο μετὰ τοῦ θελέει (δρεπάνι)

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ἢ δρι...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χορτὰ (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ἢ ὁμαλὴ...

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

ἢ χειρολαβὴ... ἢ σκελετός...

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.)

... Ἰκ. ἀπορρυθμιζοντο ἐν τῇ ἀγορᾷ

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.)

... Μόνον τῶν ὀσπρίων

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. ... Ἐθερίζοντο περὶ 20. ἀπὸ τοῦ

... ἐδάφους

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται)

... ἔλεγοντο ἐν ὅλῳ ἀσάχυν

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίες,
πίασματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ;

... οἱ ἴδιοι οὐδὲ διουκῶν καὶ τὰ ἄλλα οἱ

... κορυφίας τῶν

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίασμα
τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

... ἔξω ποδικοῦ πο. χωριστὰ καὶ πρὸς τὴν

... ἰδίαν κατεύθυνσιν

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές:

Ἐλέχοντα, δεμάτια, χειρόβουλα, βραχίονες.....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τρόπον καὶ ποῖον ;

Θερίζουν. Ἰδιωτῆται. Ἄνδρες καὶ γυ-
ναῖκες.....

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν)

Ἐξέριζαν οἱ ἴδιοι.....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Ἐφερον. Πάλαμκρε καὶ ζώνη.....

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἐξοπλοῦντο οὐδὲν ἀλφειὲς. Ἐξίχ. μ. ἀβι-
 νερὰ. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.
 Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο. Ἐξοπλοῦντο.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Ἀπὸ τοῦ 1937.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....? *Ἀπὸ τῶν ἡλίων.*.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

.....? *ἔχοντο μὲ τὴν βιμήδα καὶ τὰ ἄλλα.*.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθηζέτο παλαιότερον ἡ διάστροφι τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (μὲ χ. σανὸν, τριφυλί, βίκον), ἔσπναι, περιγράφετε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἐπεὶ τὰ ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

.....*ἔκ. διὰ τοῦ χ. σανοῦ καὶ τῶν χ. ξημῶν. ἔχοντο μὲ τὸν ξηρὸν τριφυλὶ καὶ τὸ ἄλλο.*.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). ? *ἐθερίζετο μὲ τὸν κόβαν.*.....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... *ἡ δένοντο με δέματα* ...
ἡ δὲ δένοντο ...

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... *Μετεφέροντο εἰς τὸ ἀλώνι* ...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ ὥρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

... *λέγεσθαι θεμωνιά* ...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον ὥρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

... *ἔγινε ἀλώνι* ...

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

... *ἐντὸς ἔξω εἰς οὐρανὸν μέρος* ...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἐξ ἀλλήλων ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἐκκινῶνται ἀπὸ τοῦ πρωτοῦ ὡς τοῦ θράβου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Ἐκκινῶνται κατεσκευάζοντο χωματάλωνοι. ἡλικία δέκατος, ἔρξιν, ἐργάζοντο τοῦ ἀγροῦ καὶ ἡλικία δέκατος ἐκκινῶνται εἰς τὸ ἐκκινῶνται παλαιότερος.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μίγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)

Ἐκκινῶνται καθαρισμός των χώρων καὶ ἔκκινῶνται ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ, ὡς ἔκκινῶνται.

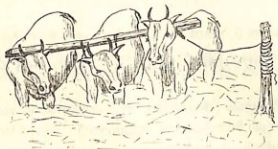
- 9) Ἡ ὥς ἂνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνισμού γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Μετὰ τὸν θερισμόν ἐκκινῶνται δεικνύοντες ἔκκινῶνται.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Τὰ δεμάτια διεκκορρίζοντο ἀνεκίμως.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

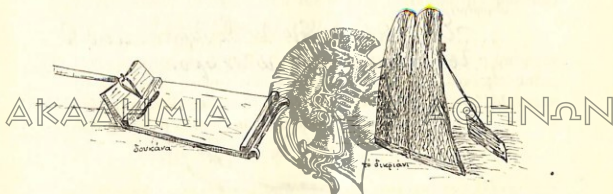
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νίου ἐνλίανος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ εἰς ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

.....ἐξήντητο διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἱππικῶν.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλώνο-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὸς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....
 ...Ο. Ἐλυνισμός Σημειώσατο ὅτι ὁ Στράβων, προσδεόμε-
 νον... διὰ τοῦτο... ἀπὸ τῶν ἑλυνισμῶν...

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικρίανη,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἑλυνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἁλωνι-
 στικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ
 περιφερρμένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ;

...Διὰ τοῦτο... χρησιμοποιεῖτο... ἑλυνισμὸς...
 μέσον...

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

..... ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου. ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου.

- 12) Ποία ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν).

..... ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου. ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ;

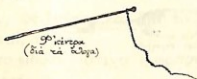
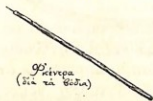
Ναί.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπετε κατωτέρω εἰκόνα).

..... ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου. ἔκινετο ἀπὸ τοῦ ξύλου.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

... ἑλέφετο... ἑτρώμα καὶ ἐνὶ ψέφῳ... ἐλίνετο...
... ἐνα... ἑτρώμα... ..

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

... λείπονται λιχνίδια... ..

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάνια, καλούμενοι ἀλωνισταὶ καὶ ἀγωναῖς), οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδιά ἢ ἀλογά καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνιστὸν

... ἄλωνίζουν οἱ ἴδιοι... ..

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

... ἐν ὑπάρχον ἐρεα μέσα... ..

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

... ..

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).....

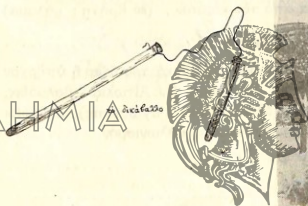
...ἔην βοσφύον (ρεβόδι, φάκις, φασόλι...).

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο καμπύλωτο διὰ τὸ κοπάνημα
μικρῶν σπυρίων δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν;

...ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἰδίων ἢ βοσφύων καὶ
τῶν λοιπῶν κτηνῶν ἢ οἰκογενείας.

- 21) Ποῦ ἐποποθεοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

...η. φέρειν εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ καρποῦ.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

...η. τραγουδοῦντο δημοτικὰ ῥομικά ῥαψόδια.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

...η. ἐγένετο τὸ 1955 εἰς τὸν συνεταιρισμὸν.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

...η. φέρουντο λικνίδια. Μὲ τὸ καρποδόχι, τὸ ζύλινο φ. λειῶει καὶ τὸν παντὶ διχλαδῇ θανάτω. ἐκμεταχέτω εἰς ζύλον.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηνες ; Προτοῦ ἀρχίστῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

7. ΕΠΙΠΕΔΙΟ ΖΗΤΗΣΗΣ ΖΩΟ...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο.....)

ηχητικό ήχο καταγράψτε και το ήχο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Λιχνά και ἄντρας καὶ ρυσάκα.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἀλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Πέχονται υπόβαση. - εχαιρβια με το
δρεβονι.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συνηθίζεται τοῦτο

..... *ἀν. ἔμνετο δεύετο ἀνέμισμα*

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

..... *ἔμνετο μετ' αὐτὸ δριμόνισμα*

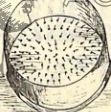
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρῶθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο παλιό δριμόνισμα

κόσκινο ἢ ἀνέμισμα

νων μετ' ὅπως διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετ' τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογράφησατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Γεωργίοντος καὶ τῶ λειχίσματος, τῶ κνέρισμα
καὶ τῶ βρασμοῦ (φουκέρισμα).....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λειχίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνσεις καὶ ἀσπασμοὶ τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.....

ἐν νύκτις ἐποδοῦντο τῷ καρποῦ δι' αὐτὸ
ἐπὶ τοῦ σωροῦ καὶ ἐπὶ τοῦ σωροῦ
ἐπὶ τοῦ σωροῦ καὶ ἐπὶ τοῦ σωροῦ δι' αὐτὸ
βουαμα.....

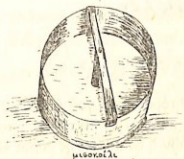
- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.....

Πρὸ τοῦ ἀλάνισματος ἔχουσιν ἡρῖα.
Ὅταν γρηγορῶς ἔχουσιν τὸν κριθῆμα δὲ
λαλῶν καὶ τῶ βρασμοῦ καὶ τῶ κνέρισμα.....

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ὁ δὲ δευτέρω φησιν ὅτι μὲν τὸ λαγάρρι
ἔχει λαγάρρι ἔχει 11 ὀκάδας.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

Ὁ δὲ παπαδιάτικο δύο λαγάρρια.
Ὁ δὲ ἀγροφυλακιάτικο δύο λαγάρρια.
Ὁ δὲ βαλαδάτικο ἓν πνῆκι (22 ὀκ.) καὶ
μερὰ μὴν ἔξου.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

Ἀποθηκεύετο ἐντὸς τῆς οἰκίας εἰς ζύγωνα
ἐντὸς οἰκίας.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ;

Ἡ ποδομυρία εἰς ἀκροῦσιν εδριβαμένους
κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἄλwνισμα ;...

Ἔγινετο μετὰ τὸν ἄλwνισμον.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ὁχι.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ὁν διατηροῦν ἐν οἴκῳ.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Λαμβάνει χώραν κατὰ τὴν Ἀποκριάς.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Ὁν κυριαμὸν ἑσπέρas καὶ ἐν
ἐνδοτικῷ μέρει.

2) Πώς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

.....*λέγεται φανός.*.....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;...

.....*ἐκκλῆδως ὅλοι κροῖσσον.*.....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος;.....

.....*τὰ ἀφ' οὐραίου ἀπὸ τοῦ ὄρους.*.....

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....*Ἡ συγκέντρωσις γίνεται κυκλικῶς.*.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορταί, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

.....*λέχουν θυσιᾶς, περὶ μὲν καὶ τροφῆς.*.....

2) Πηδῆματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

.....*Προσκαλοῦνται αὐτὰς καὶ χοροὶ
γύρω ἐκ γὰρ.*.....

- 3) Τί καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Συνέδρις καίουν νεύρα.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς)

οὐ χίλι.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Οἱ προκτείνου ζεῖα. Φροντίζουν ν' ἐρωτῶν.
τὸ ἐρῶν συγκεντρώνουν. γέροντες φιλῶν.
καὶ τὸν ἀνέστη καὶ χοντροκομῶν
καὶ τὸν. Κανὴν δὲν παραζηρῶνται.
Χρῆσι διὰ τὸν δόξον, καὶ τὸν, γέλιο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ